TYRINĖJIMAI VYTAUTO G. 47–49

Roma SONGAILAITĖ

2005 m. atlikti archeologiniai žvalgomieji ir archeologiniai tyrinėjimai Trakuose, Vytauto g. 47–49, kur numatyta Trakų rajono apylinkės teismo pastatų statyba. Tyrinėjimų metu buvo ištirtas 31 šurfas ir 3 archeologinių tyrimų plotai. Bendras tyrimų plotas – 180 m^2.

Pagal turimą archeologinių tyrimų medžiagą galima daryti tokias išvadas. Tyrinėtoje teritorijoje intensyviai pradėta gyventi tik XVI–XVII a., kai atsirado ir pradėjo funkcionuoti Vilniaus, dabar Vytauto gatvė. Iki tol ši teritorija galėjo būti susijusi tik su žiemos kelio į Aukštadvarį panaudojimu. Dėl nepatogios gamtinės padėties ji galėjo būti mažai gyvenama ir naudota tik žemės ūkiui.

Kultūrinis sluoksnis su XVI–XVII a. archeologiniais radiniais koncentruojasi aukščiausioje tyrinėjamos teritorijos vietoje, t. y. buvusio gyvenamo namo Vytauto g. 49 aplinkoje.

Vytauto g. 49 teritorijoje archeologinis kultūrinis sluoksnis yra suardytas. Jo fragmentai rasti šurfuose 16, 18, 24, tačiau jis nesudaro vientiso sluoksnio su archeologiniais radiniais.

Įvažiavimas į buvusio gyvenamo namo Vytauto g. 49 kiemą buvo grįstas akmenimis. Vėliau, XX a. II pusėje grindinys užasfaltuotas. Objektas archeologinės vertės neturi, tačiau neabejotinai yra istoriškai vertingas ir įdomus kaip teritorijos tvarkymo elementas. Atkuriant pastatą Vytauto g. 49 reiktų kartu atkurti ir susisiekimo elementus, t. y. atkurti ir panaudoti akmeninį įvažiavimo į kiemą grindinį.

Teritorijoje, esančioje į ŠV nuo buvusio gyvenamo namo Vytauto g. 49, archeologinių tyrimų metu rastas XVI–XX a. I pusės kultūrinis sluoksnis. Šioje teritorijoje rasti dviejų pastatų pamatų fragmentai.

Pastatas 1 rastas šurfuose 7, 8, 10 ir plote 3. Šurfuose 7, 8, 10 buvo rastas pastato 1 P–R sienos pamatas. Plote 3 – pastato Š–V sienos ir priestato Š–R sienos pamatų fragmentai. Pastatas stovėjo galu į Vilniaus gatvę (dabar Vytauto), Š–R pusėje buvo priestatas. Pastato plotis be priestato buvo 7,4 m. Pastato kiemas tarp gatvės, namo ir priestato buvo grįstas akmenimis. Grindinys buvo sudėtas labai tvarkingai ir kruopščiai. Jame buvo įrengti vandens surinkimo ir nuvedimo latakai. Aptikti radiniai šalia pastato 1 yra datuojami XVI–XVII a. II puse. Pastatą galima priskirti tam laikotarpiui. Kadangi šalia pastato rasta labai daug medžio anglies, tikėtina, kad jis sudegė Šiaurės karo metu XVIII a. pradžioje. Rastąjį grindinį reiktų išsaugoti ir eksponuoti naujuose statiniuose ar įrenginiuose.

Pastatas 2 rastas šurfuose 4, 6, 17 ir plote 2. Šurfuose 4, 6 ir ploto kv. 10A–M rastas pastato 2 Š–V sienos pamatas, P–R ploto 2 perkasoje ir šurfe 17 rastas P–R sienos pamato fragmentas. Šurfe 17 rasta pastato galinės sienos ir priestato P–R sienos pamato fragmentas. Pastatas 2 stovėjo galu į gatvę, nuo jos kiek atitrauktas, t. y. 8,3 m nuo Vytauto g. pėsčiųjų šaligatvio PV kelkraščio išorinės kraštinės. Jo ŠV siena buvo16,0 m nuo gyvenamo namo Vytauto g. 45. Pastatas 2 su priestatu buvo 11,5 m ilgio (pastatas 7,5 m ilgio, priestatas 4 m). Pastatas 2 buvo 7,6 m pločio, priestato plotis – 6,4 m. PV sienos pamatui buvo panaudota pastato, šioje teritorijoje stovėjusio XVII–XVIII a., PR sienos pamatas.

Pastatas 2, matyt, kaip ir anksčiau čia stovėjęs pastatas, sudegė II Pasaulinio karo metu, tai liudija tyrimų metu sluoksniuose rastos gausios medžio anglies priemaišos. Rasto pastato 2 situacija, t. y. galas orientuotas į gatvę, būdinga Trakų senamiesčiui.

Šurfe 12 ir ploto 2 kv. A, B–10–14 buvo rastas *pastatas 3,* statytas XX a. I pusėje. Jo PV dalis sunaikinta įrengiant automobilių aikštelę. Archeologinių tyrinėjimų metu buvo rastas minėto pastato R kampas ir patalpoje buvusios krosnies padas. Archeologiniu požiūriu objektas nėra vertingas.

Kultūrinis sluoksnis Vytauto g. 47 teritorijoje archeologinių žvalgomųjų tyrinėjimų metu nerastas, išskyrus šurfą 25, kur 1,6 m gylyje nuo esamo žemės paviršiaus rasti XVI–XVII a. būdingi radiniai, gyvulių kaulai ir akmenų rate buvusio atviro židinio pėdsakai.

Archeologinių tyrimų metu buvo aptiktas *1041 radinys, iš kurių 140 vienetų suinventorinta. Visi radiniai, brėžinių originalai* ir tyrimų ataskaitos egzempliorius yra perduoti TIM.

INVESTIGATIONS AT THE VYTAUTO STR. 47–49

In 2005 an archaeological survey and investigation were carried out at the Vytauto Str. 47–49 in Trakai. During the survey 31 test pits and three separate archaeological plots were investigated. The total area investigated made 180 m^2.

At the plot located at the Vytauto Str. 49 the cultural layer was found to be disturbed. Its fragments were discovered in the test pits 16, 18 and 24.

During the archaeological survey of the territory stretching NW from the former dwelling-house of the Vytauto Str. 49 the cultural layer dating to the 16th – the first half of the 20th century was discovered. Besides that, structural remains of the foundations of two buildings (dating to the 16th – the second half of the 17th century) were found at the plot.

In the test pit 12 and plot 2 the building 3 was discovered. The building was built in the 1st half of the 20th century. Its SW part was destroyed during construction of an adjacent parking-lot. During the archaeological *investigation the E corner of the abovementioned building and the basement* of the former stove were found.

During the archaeological survey of the plot at the Vytauto Str. 47 no cultural layer was found, except of the test pit 25, where at the depth of 1.6 m from the present ground level finds typical to the 16th – 17th century (animal bones and structural remains of an open hearth inside a stone circle) were discovered.

ŽVALGOMIEJI TYRINĖJIMAI KRANTO G. 9

Donatas ŽUKAUSKAS

2005 m. TIM vykdė archeologinius žvalgomuosius tyrinėjimus Trakų mieste, Kranto g. 9 (A 1783, senojo miesto vietoje), numatytų statybų vietoje (105 pav.).

Anksčiau šioje vietoje archeologiniai tyrimai nevykdyti, todėl žvalgyta norint nusta-